

โรงเรียนคุณภาพประจำตำบลขนาดเล็กในโครงการส่งเสริม

โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

The Sub-District Quality Schools in a small in the promotion project the school as a learning community (SLC)

สิริกร นามลาบุตร *, ชนิดา เพชรทองคำ**,

จันทมร สีหาบุญลี***, พีรวิชญ์ นามลาบุตร****, นุชลีพร จิตแก้ว*****

Sirikorn Namlabut, Chanida Petchtongkum,

Chanthamorn Seehaboonlee, Peerawit Namlabut, Nuchaleeporn Chitkleaw

Received March 6, 2023, Revised April 8, 2023, Accepted May 5, 2023

บทคัดย่อ

โรงเรียนคุณภาพประจำตำบลขนาดเล็กในโครงการส่งเสริมโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีปัญหาและอุปสรรคหลายอย่าง ได้แก่ ขาดทรัพยากร โครงสร้างพื้นฐานที่จำกัด เงินทุนจำกัด การมีส่วนร่วมของชุมชนจำกัด และการเข้าถึงการฝึกอบรมและการพัฒนาวิชาชีพอย่างจำกัด ความท้าทายเหล่านี้อาจทำให้ยากสำหรับ โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามด้วยการสนับสนุนและทรัพยากรที่เหมาะสม เอาชนะอุปสรรคเหล่านี้และให้การศึกษาที่มีคุณภาพแก่นักเรียนได้ รูปแบบหรือแนวคิดหนึ่งที่สามารถส่งเสริมโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ คือ การจัดตั้งระบบการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ด้วยการพัฒนาหลักสูตรที่ครอบคลุม สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมการทำงานร่วมกันของครู ให้อุปกรณ์และชุมชนมีส่วนร่วม เมื่อดำเนินการตามขั้นตอนเหล่านี้ โรงเรียนจะกลายเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งนักเรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในการศึกษา ครูจะร่วมมือกันปรับปรุงวิธีการสอน ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ส่งผลให้มีคุณภาพการศึกษาและวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และตอบสนองกับทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคนดังกล่าว โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

คำสำคัญ: โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ชุมชนแห่งการเรียนรู้

ผู้นิพนธ์ *ผู้เชี่ยวชาญ สาขาวิจัยและพัฒนา สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) สำนักนายกรัฐมนตรี ศึกษา ศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง **ผู้ประเมินภายนอก สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สถิติประยุกต์ (พ.บ. สถิติประยุกต์) สาขาสถิติ เทียบเท่า วศ.ม อุตสาหกรรม, ศึกษา ศาสตร์ มหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร *** วิทยาการชำนาญการพิเศษ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขารัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยบูรพา ประเทศอินเดีย ****นักวิจัย สมาชิกเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม) จังหวัดหนองคาย ปริญญาบัญชบัณฑิต (บช.บ.) คณะการบัญชีและการจัดการ หลักสูตรบัญชี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม *****ผู้กำกับการประเมิน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ศึกษา ศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Abstract

The Sub-District Quality Schools in a small in the promotion project the school as a learning community (SLC), such as limited resources, constrained infrastructure, limited funding, limited community involvement, and limited access to training and professional development. These challenges can make it difficult for the school to become a community of learning. However, with appropriate support and resources, these obstacles can be overcome to provide quality education to students. One approach or concept that can promote schools as communities of learning is the establishment of a participatory education system. This involves developing a curriculum that is comprehensive and creates a community of learning. It emphasizes student-centered learning and promotes collaborative work among teachers. It also encourages the participation of parents and the community in school activities. By following these steps, the school can transform into a community of learning, where students actively engage in education, teachers collaborate to improve teaching methods, and parents and the community participate in school activities. This results in high-quality education and a culture of lifelong learning that aligns with the direction of producing and developing the workforce. The focus should be on implementing teaching and learning strategies to equip students with the necessary knowledge and skills for 21st-century life, livelihood, and the economic and social development of the country.

Keywords: The Sub-District Quality Schools, learning community (SLC)

*Namlabut@gmail.com

1. บทนำ

ในอดีตที่ผ่านมาประสบกับปัญหาการศึกษาหลายด้าน และมีการปฏิรูปการศึกษามาแล้วเป็นระยะ ๆ ซึ่งบางปัญหาได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น แต่บางปัญหาแก้ไขแล้วยังไม่หมดไป และยังมีปัญหาใหม่เกิดขึ้นอีก จากการนำเสนอของนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์จันทร์โอชา) ผ่านรายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ” ที่ออกอากาศทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย ทุกคืนวันศุกร์ เวลาประมาณ 20.15 น. นายกรัฐมนตรีได้สะท้อนภาพปัญหา โดยประเด็นทางการศึกษาต้องมีการปฏิรูปการศึกษา ดังคำกล่าวตอนหนึ่งว่า “การศึกษาเป็นหัวใจของชาติ เป็นอนาคตของประเทศ การศึกษาเป็นบ่อเกิดของปัญญา แต่ยังคงเป็นปัญหาสำคัญสำหรับคนไทยหากการศึกษาไม่สร้างคนรอบคرو้นไม่มีเวลา ขาดความอบอุ่น ครูไม่มีกำลังใจในการสอน ไม่มีประสิทธิภาพ เราก็จะได้นักเรียนนักศึกษา หรือผู้ที่จบไปเป็นคนที่ไม่ดี ไม่มีความรู้ รับผิดชอบต่อสังคม ทั้งรูปแบบเก่าและใหม่ไม่ได้ก้าวทันตามวิวัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงของโลก ประเทศไทยจะไปอยู่ตรงไหน ต้องกลายเป็นประเทศด้อยพัฒนาในโลกใบนี้อยู่ตลอดไป ถอยหลังไปเรื่อย ๆ เพราะความขัดแย้ง ความเห็นแก่ตัว ไม่สุจริต แบ่งฝักแบ่งฝ่าย ผมคิดว่าทุกคนน่าจะคิดใคร่ครวญเรื่องนี้ให้ดี มากกว่าประโยชน์ส่วนตน” สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ 8 สิงหาคม (ออนไลน์) (2557, อ้างถึงใน กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559 น.1-2)

การกำหนดทิศทางการปฏิรูปการศึกษาไทยในปัจจุบันและอนาคต ตลอดจนแนวทางและวิธีการปฏิบัติในการพัฒนาการศึกษาที่ประโยชน์จะเกิดขึ้นกับเด็กไทย โดยจำแนกประเด็นปฏิรูปการศึกษา 8 ประเด็นหลัก คือ 1) พัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้ 2) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและยกระดับมาตรฐานการศึกษา 3) ขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ 4) พัฒนาครู 5) ผลิตรายการและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ 6) เตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 7) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 8) ส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลในวงการการศึกษา

นโยบายและจุดเน้น ของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ได้ตระหนักถึงความสำคัญยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ การพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัย การพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น การพัฒนาและยกระดับศักยภาพวัยแรงงาน รวมถึงการส่งเสริมศักยภาพวัยผู้สูงอายุ ประเด็นการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลายและประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้อง อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 และมาตรา 12

แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงประกาศนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ดังนี้ ปลดล็อก ปรับเปลี่ยน และเปิดกว้าง ระบบการบริหารจัดการและการพัฒนากำลังคน โดยมุ่งปฏิรูปองค์การเพื่อหลอมรวมภารกิจและบุคลากร เช่น ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการต่างประเทศ ด้านเทคโนโลยี ด้านกฎหมาย ฯลฯ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความเป็นเอกภาพ รวมทั้งการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยในการบริหารงานและการจัดการศึกษา ปลดล็อก ปรับเปลี่ยน และเปิดกว้าง ระบบการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ โดยมุ่งให้ครอบคลุมถึงการจัดการศึกษาเพื่อคุณวุฒิ และการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สามารถตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ปลดล็อก ปรับเปลี่ยน เปิดกว้าง ที่เป็นเงื่อนไข ต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุผลตามนโยบายการศึกษา ยกกำลังสอง (Thailand Education Eco – System : TE2S) การศึกษาที่เข้าใจ Supply และตอบโจทย์ Demand โดยให้ทุกหน่วยงานพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันอย่างรอบด้าน ครอบคลุม ร่วมกันพิจารณาหาแนวทาง ขั้นตอน และวิธีการดำเนินการร่วมกันแบบบูรณาการการทำงานทุกภาคส่วนจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ICT (Information and Communication Technologies) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ประกอบด้วย 7 เรื่องย่อย ได้แก่

- (1) Data Center ศูนย์ข้อมูลกลาง
- (2) Big Data ข้อมูลขนาดใหญ่ (คลังข้อมูล การนำข้อมูลมารวมกัน)
- (3) Platform (e-library e-learning และ Teaching Resource Platform)
- (4) e-book
- (5) e-office e-mail และ document
- (6) ระบบบริหารจัดการห้องเรียน School และ Classroom Management และ
- (7) โครงสร้างพื้นฐาน Infrastructure (Internet) การจัดการองค์ความรู้และยกระดับ

ทักษะที่จำเป็น เน้นพัฒนาความรู้และสมรรถนะด้าน Digital Literacy สำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันตามระดับและประเภทของการจัดการศึกษา เช่น STEM Coding เป็นต้น การศึกษาเพื่อทักษะอาชีพและการมีงานทำ พัฒนา 3 ทักษะหลัก ได้แก่ โลกดิจิทัลอาชีพ การเสริมทักษะใหม่ (Up Skill) และการเพิ่มทักษะใหม่ที่จำเป็น (Re-Skills) ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย

- (1) ผู้อยู่ในระบบการศึกษา (การศึกษาขั้นพื้นฐาน และอาชีวศึกษา)
- (2) ผู้อยู่นอกระบบการศึกษา
- (3) วัยแรงงาน และ
- (4) ผู้สูงอายุ เพื่อให้มีทักษะและสมรรถนะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจาก

เทคโนโลยีดิจิทัลและอาชีพที่เกิดขึ้นใหม่ (Digital Disruption) โดยเน้นเพิ่มบทบาทของ กศน. ในการ Re-Skills ด้านอาชีวศึกษากับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การต่างประเทศ เน้นภารกิจที่

ต้องใช้ความร่วมมือระดับนานาชาติในการจัดหาครูชาวต่างชาติให้แก่สถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท ของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อจัดการศึกษาในสถานศึกษา 2 ด้านหลัก ๆ ได้แก่

(1) ด้านภาษาต่างประเทศ และ

(2) ด้านวิชาการ โดยเฉพาะอาชีวศึกษา กฎหมายและระเบียบ เน้นแผนงาน 2 เรื่อง ที่บรรจุอยู่ในแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ประกอบด้วย เรื่องที่ 1 : การปฏิรูประบบการศึกษา และการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่และกฎหมายลำดับรอง มีประเด็นปฏิรูป 5 ประเด็น ได้แก่ การมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. และมีการ ทบทวน จัดทำ แก้ไข และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน เพื่อการจัดการศึกษา การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนา ตนเองและการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อรองรับการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต การทบทวนและปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติ การจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการนโยบายการศึกษา แห่งชาติ เรื่องที่ 6 การปรับโครงสร้างของหน่วยงานในระบบการศึกษา ประกอบด้วยประเด็นปฏิรูป 3 ประเด็น ได้แก่ สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารและจัดการศึกษา พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา การปรับปรุงโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ ระบบบริหารจัดการและการพัฒนาบุคลากร โดย รวบรวมหลักสูตรวิชาการของแต่ละหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน ในการจัดฝึกอบรมให้แก่กลุ่มเป้าหมาย และใช้ประโยชน์จากสถาบันพัฒนาที่มีอยู่แล้ว เช่น สถาบัน พัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการจัดฝึกอบรมพัฒนา ทักษะสมรรถนะให้แก่บุคลากรของกระทรวงศึกษาธิการ (ผู้บริหารหน่วยงานทุกระดับ ผู้บริหาร สถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท ครู อาจารย์ และบุคลากรอื่น ๆ) รวมทั้งพัฒนายกระดับให้เป็น สถาบันฝึกอบรมระดับนานาชาติ การประชาสัมพันธ์ โดยจัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์ของ กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการผลิตสื่อและ จัดทำเนื้อหา (Content) เพื่อเผยแพร่ผลงาน กิจกรรมและการเข้าร่วมงานต่าง ๆ ของทุกหน่วยงานใน ภาพรวมของ กระทรวงศึกษาธิการ การพัฒนาเด็กปฐมวัย ดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายและแนวปฏิบัติ ในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการส่งเสริม โครงการ 1 ตำบล 1 โรงเรียนคุณภาพ การรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงศึกษาธิการ โดย การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ เช่น การยกระดับตอบรับอัตโนมัติเพื่อแก้ไขปัญหาเบื้องต้น (Call Center ด้านกฎหมาย) การวางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการการรับเรื่องราว ร้องทุกข์ในภาพรวมของกระทรวงศึกษาธิการ การปฏิรูปองค์กรและโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ การพัฒนาครู ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อให้มีมาตรฐานวิชาชีพที่สูงขึ้น การศึกษายกกำลังสอง โดย พัฒนา ครู ทุกระดับให้มีทักษะ ความรู้ที่จำเป็น เพื่อทำหน้าที่วิทยากรมืออาชีพ (Train The Trainer) และ ขยายผลการพัฒนาผ่านศูนย์พัฒนาศักยภาพบุคคลเพื่อความเป็นเลิศ (Human Capital Excellence Center : HCEC) – จัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านเว็บไซต์ <http://www.deep.go.th> โดยปลดล็อกและ

เปิดกว้างให้ภาคเอกชนสามารถเข้ามาพัฒนาเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียน ครู และผู้บริหารทางการศึกษามีทางเลือกในการเรียนรู้ที่หลากหลาย และตลอดเวลาผ่านแพลตฟอร์มด้านการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ (Digital Education Excellence Platform : DEEP) ให้ผู้เรียน ครู ผู้บริหารทางการศึกษามีแผนพัฒนารายบุคคลผ่านแผนพัฒนารายบุคคลสู่ความเป็นเลิศ (Excellence Individual Development Plan: EIDP) จัดทำ “คู่มือมาตรฐานโรงเรียน” เพื่อกำหนดให้ทุกโรงเรียนต้องมีพื้นฐานที่จำเป็นการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อทักษะอาชีพและการมีงานทำด้วยคุณภาพ โดยสร้างค่านิยมอาชีวศึกษา และเติมเต็มช่องว่างระหว่างทักษะ (Full fill Skill Gaps) โดยขยายและยกระดับอาชีวศึกษาทวิภาคีสู่คุณภาพมาตรฐาน เน้นร่วมมือกับสถานประกอบการชั้นนำ (Tailor-made Curriculum) ขับเคลื่อนความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษาระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนสู่มาตรฐานนานาชาติ มุ่งเน้น Re-Skills, Up Skill และ New Skill การฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น รวมทั้งผลิตกำลังแรงงานที่มีคุณภาพตามความเป็นเลิศของแต่ละสถานศึกษาและตามบริบทของพื้นที่ เพื่อตอบโจทย์การพัฒนาประเทศและสถานประกอบการมุ่งเน้นพัฒนาศูนย์ประสานงานกลางการผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษา (TVET Excellence Center) สู่มาตรฐานสากล ผลิตอาชีวะพันธุ์ใหม่ รวมถึงการนำนวัตกรรม Digital เพื่อมุ่งสู่การอาชีวศึกษาดิจิทัล (Digital College) มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอาชีวศึกษา ให้เป็นผู้ประกอบการ พัฒนาทักษะการเรียนรู้ผู้เรียนเพื่อการดำรงชีวิตให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (Technical Vocational Education and Training : TVET, Student Skill Set) รวมทั้งให้ความร่วมมือในการพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในต่างประเทศและการแข่งขันในเวทีระดับนานาชาติ มุ่งเน้นการเพิ่มปริมาณผู้เรียนในหลักสูตรอาชีวศึกษา สร้างภาพลักษณ์สถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อดึงดูดให้ผู้สนใจเข้ามาเรียนสนับสนุนให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ และจัดการเรียนการสอนด้วยเครื่องมือปฏิบัติที่ทันสมัยสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่ยุติการศึกษา ทั้งก่อนและหลังสำเร็จการศึกษาภาคบังคับให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาจนสำเร็จการศึกษาภาคบังคับการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักและส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ส่งเสริมการพัฒนาสิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้สามารถเป็นอาชีพ และสร้างรายได้การพัฒนาการศึกษาเพื่อความมั่นคง ฝ่าระวิ้งภัยทุกรูปแบบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ครู และสถานศึกษาการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการปฏิรูปองค์การเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความเป็นเอกภาพของหน่วยงาน ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและข้อจำกัดในการดำเนินงาน โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนและประชาชน ตลอดจนกระทรวงศึกษาธิการโดยรวม ยกระดับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสใน

การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการศึกษา (Big Data) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

จากที่กล่าวมาข้างต้นการจัดการศึกษาในปัจจุบันต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคนดังกล่าว โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

2. ปัญหาและอุปสรรค:

โรงเรียนคุณภาพประจำตำบลขนาดเล็กในโครงการส่งเสริมโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้มีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

1. ขาดทรัพยากร: อาจไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรได้เพียงพอ เช่น ครูที่มีคุณภาพ สื่อการสอน และเทคโนโลยี ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคคุณภาพการศึกษา
2. โครงสร้างพื้นฐานที่จำกัด: ไม่มีโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอ เช่น ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ และห้องสมุด ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และคุณภาพการศึกษาโดยรวม
3. เงินทุนจำกัด: ไม่มีเงินทุนเพียงพอที่จะลงทุนในทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. การมีส่วนร่วมของชุมชนจำกัด: อาจเผชิญกับความท้าทายในการมีส่วนร่วมของชุมชนเนื่องจากปัจจัยต่างๆ เช่น ระยะทาง การขาดความตระหนักและอุปสรรคทางวัฒนธรรม
5. การเข้าถึงการฝึกอบรมและการพัฒนาวิชาชีพอย่างจำกัด: ครูและบุคลากรทางการศึกษาอาจไม่สามารถเข้าถึงการฝึกอบรมและโอกาสในการพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ

3. รูปแบบหรือแนวคิดหนึ่งที่ส่งเสริมโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

1. พัฒนาหลักสูตรที่ครอบคลุม: ควรรวมถึงโปรแกรมการศึกษาที่ผ่านการคิดมาอย่างดี ซึ่งได้รับการออกแบบมาเพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนทุกคน ควรพัฒนาหลักสูตรร่วมกับครูผู้ปกครอง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและชุมชน

2. สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้: ควรมองว่าโรงเรียนเป็นชุมชนของผู้เรียน ซึ่งครู นักเรียน และผู้ปกครองทำงานร่วมกันเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนและมีส่วนร่วม ซึ่งสามารถทำได้ผ่านการประชุม เวิร์กช็อป และกิจกรรมต่างๆ เป็นประจำ

3. ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง: ควรส่งเสริมให้นักเรียนเป็นเจ้าของการศึกษาของตน โดยครูจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการชี้แนะและสนับสนุนการเรียนรู้ของพวกเขา ซึ่งสามารถทำได้ผ่านการเรียนรู้ตามกิจกรรม โครงการกลุ่ม และวิธีการเรียนรู้แบบอื่นๆ โดยเน้นนักเรียนมีส่วนร่วม

4. ส่งเสริมการทำงานร่วมกันของครู: ครูควรได้รับการสนับสนุนให้ทำงานร่วมกันเพื่อแบ่งปันแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด

โรงเรียนคุณภาพประจำตำบลขนาดเล็กในโครงการส่งเสริม โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ควรมุ่งเน้นไปที่ประเด็นหลัก ได้แก่

- (1) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้
 - (2) การเพิ่มขีดความสามารถของครูเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับชุมชนแห่งการเรียนรู้ และ
 - (3) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชนในการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้
- และ
- (4) ความสามารถบริหารจัดการ และวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา

การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน:

การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด ซึ่งรวมถึงการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสนทนากลุ่มกับครู ผู้ปกครอง และสมาชิกในชุมชน เพื่อระบุลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับบริบทของชุมชน รวมทั้งวิสัยทัศน์ร่วมกันเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรม

การเพิ่มขีดความสามารถของครู:

การเพิ่มขีดความสามารถของครูเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ สิ่งนี้เกี่ยวข้องกับการให้โอกาสในการพัฒนาวิชาชีพแก่ครูเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้และพัฒนาทักษะและความสามารถที่จำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวก กิจกรรมการพัฒนาทางวิชาชีพรวมถึงการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสอบถามร่วมกัน การประเมินเพื่อการเรียนรู้และการใช้ข้อมูลเพื่อแจ้งคำแนะนำหรือข้อเสนอแนะ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและสมาชิกชุมชน:

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและสมาชิกชุมชนในการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งรวมถึงการทำให้กิจกรรมเข้าถึงชุมชน เช่น การประชุมผู้ปกครองและครู การประชุมชุมชน และการเยี่ยมชมโรงเรียน จุดมุ่งหมายคือการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชนได้เรียนรู้เกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในกิจกรรม

ความสามารถบริหารจัดการ และวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดประสบการณ์การศึกษาของนักเรียน ความสามารถในการจัดการและวิสัยทัศน์ที่สำคัญที่ผู้บริหารควรมี ได้แก่

1. ทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ: ผู้บริหารสถานศึกษาควรสื่อสารกับครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ให้ข้อเสนอแนะที่ชัดเจน และเสนอความคิดเห็นที่สร้างสรรค์ได้

2. ทักษะความเป็นผู้นำที่เป็นแรงบันดาลใจ: ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสามารถ เป็นผู้นำที่เป็นแรงบันดาลใจและกระตุ้นให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน สร้างวัฒนธรรมโรงเรียนเชิงบวก และตัดสินใจเรื่องยาก ๆ ได้เมื่อมีสถานการณ์ที่ไม่คาดถึง

3. การคิดแบบมีวิสัยทัศน์: ผู้บริหารสถานศึกษาควรมองเห็นภาพใหญ่และพัฒนาวิสัยทัศน์ระยะยาวสำหรับสถานศึกษา เช่น สามารถระบุแนวโน้มและคาดการณ์ความท้าทายในอนาคต และพัฒนากลยุทธ์เพื่อจัดการกับปัญหาเหล่านั้น

4. ทักษะการจัดองค์กร: ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสามารถจัดการงานและลำดับความสำคัญต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาและดำเนินการตามนโยบายและระเบียบปฏิบัติ จัดการงบประมาณ และประสานงานทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน

5. แนวคิดเชิงนวัตกรรม: ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดรับแนวคิดใหม่ๆ และเต็มใจที่จะทดลองแนวทางใหม่ๆ ในการเรียนการสอน สามารถระบุเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่และแนวโน้มในการสอน และนำไปใช้ในสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียน

สรุป

โรงเรียนคุณภาพประจำตำบลขนาดเล็กในโครงการส่งเสริม โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด ด้วยการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเพิ่มขีดความสามารถของครู การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชน ความสามารถบริหารจัดการ และวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อตอบสนองกับทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคนดังกล่าว โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ทั้งความรู้ และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). ปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน นโยบายด้านการศึกษานายกรัฐมนตรี(พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) พิมพ์ครั้งที่ 2, 21 เซ็นจูรี่จำกัด:กรุงเทพมหานคร.
- _____, (2562). โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล.สืบค้น 18 สิงหาคม 2565, จาก <https://www.moe.go.th>.
- _____, (2565). ข่าวประชาสัมพันธ์นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ.2565. สืบค้น 19 สิงหาคม 2565, จาก <https://www.moe.go.th>.
- _____, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565). สพป.หนองคาย เขต 1 จัดอบรมโครงการส่งเสริมโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as learning community : SLC) เพื่อพัฒนาสมรรถนะพลเมืองรุ่นใหม่. สืบค้น 19 สิงหาคม 2565, จาก <https://www.obec.go.th/archives/674961>
- EDUCA. (ออนไลน์). แนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ SLC - School as Learning Community. สืบค้น 21 สิงหาคม 2565, จาก <https://www.educathai.com/knowledge/articles/481>